

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2007

ISSN: 1791-0064

Έκδοση: ΔΡ.Α.Τ.Τ.Ε.

Ινστιτούτο Τουριστικών Μελετών και Ερευνών
Ζωοδόχου Πηγής 2-4, 10678 Αθήνα
Τηλ: 210 3806877
Φαξ: 210 3808302
URL: www.dratte.gr
Email: info@dratte.gr

Σύνταξη:

Υπεύθυνος Σύνταξης:
Σύμβουλος έκδοσης:
Υπεύθυνος ύλης:

Μανούσου Μαργαρίτα
Σαραντοπούλου Ιωάννα
Παπαδογούλας Γεώργιος

Επιμέλεια:

Επιστημονικός υπεύθυνος:
Επιστημονικός σύμβουλος:
Επιστημονικός σύμβουλος:

Λαλούμης Δημήτρης
Καραγιάννης Στέφανος
Λούπα Χάϊδω

Επιστημονική Επιτροπή:

Αγιομυριανάκης Γεώργιος
Αραμπατζής Γεώργιος
Βαρβαρέσσος Στέλιος
Γαργαλιάνος Δημήτριος
Ευθυμιάτου Αντωνία
Καραγιάννης Στέφανος
Καραμέρης Αθανάσιος

Λαλούμης Δημήτρης
Παπαδογιαννάκης Νικόλαος
Παπασταύρου Αναστάσιος
Πριτανάκη Ρία
Ταμπάκης Σταύρος
Τσαντόπουλος Γεώργιος
Τσαχαλίδης Ευστάθιος

Γραμματειακή υποστήριξη:

Χαραλαμπίδης Κυριάκος
Καρρά Φανή
Παπαπέτρου Σταυρούλα
Ρέκκα Ξανθίππη

ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΠΡΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Στα Τουριστικά Θέματα δημοσιεύονται πρωτότυπα άρθρα και πρωτογενείς ερευνητικές μελέτες. Τα άρθρα και οι μελέτες δεν πρέπει να έχουν δημοσιευτεί ποτέ ξανά.

Κάθε επιστημονική εργασία δεν πρέπει να ξεπερνά τις 8000 λέξεις. Αποστέλλεται σε ηλεκτρονική μορφή στη διεύθυνση info@dratte.gr και είναι γραμμένη σε σελίδα Α4, με γραμματοσειρά Arial μέγεθος 10, διάστημα μονό.

Οι εργασίες μπορούν να είναι γραμμένες στην Ελληνική, Αγγλική, Γαλλική ή Γερμανική γλώσσα. Σε κάθε περίπτωση όμως κάθε εργασία συνοδεύεται από περίληψη 100 περίπου λέξεων στην Αγγλική γλώσσα. Το κείμενο της περίληψης δεν επιτρέπεται να αποτελεί τμήμα της εργασίας. Επίσης ο συγγραφέας πρέπει να προτείνει 4 λέξεις κλειδιά που συνδέονται με τα κυριότερα πεδία που εξετάζει η εργασία.

Οι υποσημειώσεις παρατίθενται στο κάτω μέρος της σελίδας στην οποία αφορούν και η βιβλιογραφία καταχωρείται στο τέλος της εργασίας. Οι φωτογραφίες και τα διαγράμματα πρέπει να εμφανίζονται σε αποχρώσεις του γκρι.

Κάθε εργασία κρίνεται από τριμελή επιστημονική επιτροπή τα μέλη της οποίας καλύπτουν συναφές γνωστικό πεδίο με το αντικείμενο της εργασίας. Οι εγκρινόμενες εργασίες δημοσιεύονται κατά χρονική σειρά προτεραιότητας.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ανδρεόπουλος Ζ.Σ., Θεοχαρόπουλος Δ.Γ., Παπασταύρου Κ.Α.	Το διαδίκτυο στην τουριστική ανάδειξη ορεινών περιοχών	6
Φραϊδάκη Μαρία	<i>Οικονομικές Επιπτώσεις του Οικοτουρισμού</i>	19
Dimitris N. Kanellopoulos	eTourism services and technologies: Current issues and trends	28
Karagiannis Stefanos	Tourism and Ecological Problems - The case of Crete	43
Λαλούμης Δημήτρης	Κίνητρα αποδοτικότητας της εργασίας στις τουριστικές επιχειρήσεις	61
Πρινανάκη Ελευθερία & Λούπα Πάττυ	Κοινωνική αποτελεσματικότητα τριτοβάθμιας τουριστικής εκπαίδευσης και ολική ποιότητα	84
Ρίγγας Χρήστος	Alternativer Tourismus	119
Σωπασή Ειρήνη	Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη Στην Περιφέρεια Κρήτης	132
Stergiou D. & Benetatos Th.	“Sustainable What?” Sustainable Tourism Development in Greek Tertiary Curricula	143

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Φραιδάκη Μαρία³

Περίληψη

Η ανάπτυξη του οικοτουρισμού, που θεωρείται ένας από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους τομείς του τουρισμού, σχετίζεται άμεσα με την αυξανόμενη περιβαλλοντική και κοινωνική ευαισθητοποίηση και συνειδητοποίηση από σημαντικό μέρος του πληθυσμού του ανεπτυγμένου κόσμου, των αρνητικών επιπτώσεων που έχει επιφέρει ο μαζικός τουρισμός, αλλά και της αξίας του φυσικού περιβάλλοντος. Και ενώ κάποτε, ο οικοτουρισμός εθεωρείτο μια μικρή εξειδικευμένη αγορά που προσφέρει συγκεκριμένες δραστηριότητες, τελευταία θεωρείται μια σημαντική και ευρύτερη αγορά προσφοράς φυσικών και πολιτιστικών προϊόντων. Η ζήτηση για οικοτουρισμό δεν ικανοποιείται πλέον μόνο από μικρές και εξειδικευμένες εταιρείες ή γραφεία τουρισμού, αλλά και από μεγάλους Tour Operators, δίνοντας μεγαλύτερη ώθηση στον τομέα αυτό ενισχύοντας ταυτόχρονα τα οικονομικά οφέλη, στις κοινωνίες όπου αναπτύσσεται.

Abstract

The growth of Ecotourism, which is considered the fastest growing sector of tourism, is directly relative to the constantly developing environmental and social sensitivity (of a large number of people of the developed world) for the negative consequences of mass tourism and the real value of natural environment. Even though once, ecotourism was considered a small market which offered very specific activities, lately it is being considered a very important and widespread market which offers natural and cultural products. The demand for ecotourism isn't covered anymore by small SME's or tourism offices but from big Tourist Operators giving a great "push forward" for the specific sector and reinforcing in the same time the economies of the target areas.

Λέξεις κλειδιά: οικονομικές επιπτώσεις, μικροοικονομική, οικοτουρισμός, οικονομικά οφέλη

Εισαγωγή

Μέχρι πρόσφατα, το είδος του τουρισμού που επικρατούσε σε τοπικό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο ήταν ο μαζικός τουρισμός, δηλαδή η οργανωμένη μετακίνηση μιας ομάδας ατόμων σε ένα τόπο για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Τα τελευταία χρόνια, η ραγδαία επιδείνωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, είχε σαν αποτέλεσμα να αναζητηθούν τρόποι οι οποίοι θα έπαιζαν έναν εξισορροπιστικό ρόλο ανάμεσα στο περιβάλλον και τον τουρισμό. Άρχισε λοιπόν να παρατηρείται μια αύξηση της ζήτησης και της προσφοράς εξειδικευμένων τουριστικών προγραμμάτων, οργανωμένων με βάση το ειδικό ενδιαφέρον για τουρισμό και αναψυχή, να προσαρμόζονται οι αντίστοιχοι τουριστικοί κατάλογοι με αναφορά στα ποιοτικά χαρακτηριστικά του τόπου

³ Msc Φραιδάκη Μαίρη, Centre for Technological Research – Crete
Applied Research at Market Services Lab, <http://www.ctr-crete.gr/ereunas/>, E-mail: mfrayd@etasa.gr

προορισμού, ενώ πολλές ήταν οι τουριστικές επιχειρήσεις οι οποίες ξεκίνησαν να εφαρμόζουν ειδικά προγράμματα για το περιβάλλον και να ακολουθούν πολιτικές προστασίας και ανάδειξης των πόρων και πλεονεκτημάτων της περιοχής (ανάδειξη της τοπικής ταυτότητας). Άρχισαν δηλαδή να στρέφονται προς τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

Μια από αυτές είναι και ο οικοτουρισμός, για τον προσδιορισμό της έννοιας του οποίου έχουν δοθεί μέχρι σήμερα πολλές ερμηνείες. Η εκάστοτε προσέγγιση, με διαφορετικές αναλογίες, προσδιορίζει τη συμβολή του οικοτουρισμού: (α) στην προστασία της φύσης, (β) στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, (γ) στην αειφόρο ανάπτυξη, (δ) στην ευημερία της τοπικής κοινωνίας, (ε) στη δυνατότητα να παρέχει απόλαυση και συμμετοχικές δραστηριότητες στους τουρίστες, σε φυσικά τοπία και, (στ) στην προώθηση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης.

Λαμβάνοντας υπόψη τους πολυάριθμους ορισμούς και τα διάφορα χαρακτηριστικά που τους διέπουν, ο ορισμός του οικοτουρισμού που υιοθετείται στο παρόν άρθρο είναι ο εξής:

«Οικοτουρισμός είναι τουρισμός στη φύση που συμβάλλει στην προστασία της, διοχετεύοντας οικονομικούς πόρους στις προστατευόμενες περιοχές, δημιουργώντας θέσεις εργασίας για τις τοπικές κοινωνίες και προσφέροντας περιβαλλοντική εκπαίδευση»⁴

Όπως προκύπτει και από τον παραπάνω ορισμό, ο οικοτουρισμός, εκτός από την περιβαλλοντική ασκεί και έντονη οικονομική επίδραση στις περιοχές όπου αναπτύσσεται. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε το γεγονός ότι σήμερα, αποτελεί τον ταχύτερα εξελισσόμενο τομέα της παγκόσμιας τουριστικής βιομηχανίας. Πιο συγκεκριμένα η παγκόσμια οργάνωση τουρισμού (WTO) αναφέρει ότι ο τουρισμός με προορισμό τη φύση αντιστοιχεί στο 7% της παγκόσμιας τουριστικής δαπάνης και εκτιμά ότι το ποσοστό περίπου 20% από τα 600 εκατομμύρια διεθνών αφίξεων κατά το έτος 1997 αφορούσαν τον οικοτουρισμό⁵. Έχει επίσης υπολογιστεί ότι ενώ η γενική τάση αύξησης του τουρισμού προσεγγίζει το 4% ετησίως, η ετήσια αύξηση του οικοτουρισμού αγγίζει ποσοστό 10-30%⁶. Τουριστικοί Πράκτορες αναφέρουν ότι η ζήτηση για τουρισμό στη φύση αυξάνεται κατά 10-25% κάθε χρόνο⁷.

Η Μικροοικονομική του Οικοτουρισμού

Βασίζόμενος στην θεωρία της αγοράς προϊόντων, ο οικοτουρισμός σε μια συγκεκριμένη περιοχή, αποτελεί ένα αγαθό. Οι οικοτουρίστες είναι αγοραστής, ενώ οι tour operators είναι οι πωλητές. Οι οικοτουρίστες, είναι διατεθειμένοι προκειμένου να ασκήσουν κάποιες συγκεκριμένες δραστηριότητες να πληρώσουν μια τιμή, η οποία καθορίζεται από την τουριστική βιομηχανία. Η

⁴ Boo, E., (1991), «Planning for Ecotourism», Parks 2 (3), p. 4-9.

⁵ Lienberg K – Furze B. Staff M – Black R., (1997), «Ecotourism in the Asia Pacific Region : Issues and Outlook, Bennington», VT : The Ecotourism Society.

⁶ Reingold L, (1993), «Identifying the Elusive Ecotourist Going Green : A Supplement to Tour and Travel News», October 25 : p. 36-37.

⁷ The Ecotourism Society (1995), TES Fact Sheet Collection, North Bennington.

οικονομική πιθανότητα για την ανάπτυξη ενός τουριστικού προορισμού, μπορεί να καθοριστεί από το κατά πόσο μπορεί να υπολογισθεί ο αριθμός των επισκεπτών.

Καμπύλη ζήτησης:

Η καμπύλη ζήτησης, είναι μια υποθετική καμπύλη, η οποία απεικονίζει πόσοι τουρίστες προτίθενται να επισκεφθούν έναν οικοτουριστικό προορισμό σε μια περίοδο χρόνου, σε κάθε τιμή, αν υποθέσουμε ότι οι τιμές για άλλους προορισμούς και το προσωπικό εισόδημα των τουριστών αυτών παραμένει σταθερό.

Καμπύλη Προσφοράς:

Η καμπύλη προσφοράς μας δείχνει το κατά πόσο οι tour operators είναι διατεθειμένοι να επενδύσουν προκειμένου να βελτιώσουν την ποιότητα του οικοτουριστικού προορισμού, αν η αξία που λαμβάνεται από τους τουρίστες για τον προορισμό αυτό αυξάνεται. Μια χαμηλότερη ποιότητα, αντίθετα θα οδηγούσε σε μικρότερο αριθμό επισκεπτών.

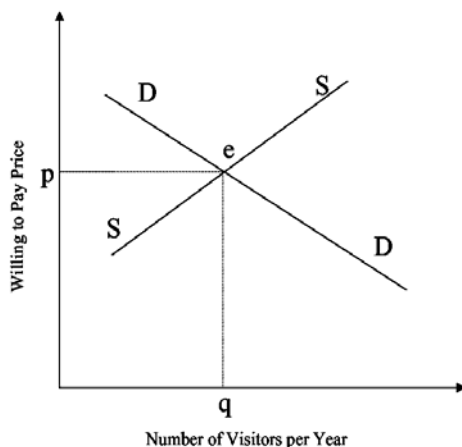
Τα αξιοθέατα των οικολογικών περιοχών των τουριστικών προορισμών σε συνδυασμό με την προσβασιμότητα και τις υπηρεσίες που παρέχουν, νοούνται ως αγαθά με οικονομική αξία. Αξιοθέατα μιας περιοχής αποτελούν η άγρια φύση, η ποικιλία της χλωρίδας και της πανίδας, τα ποτάμια κ.α. Το «κόστος επίσκεψης ενός αξιοθέατου» μπορεί να υπολογισθεί. Για παράδειγμα στην Κένυα, το «κόστος επίσκεψης ενός αξιοθέατου» για ένα λιοντάρι είναι 27,000 \$ το χρόνο, ενώ για ένα κοπάδι ελέφαντες είναι 610,000⁸ το χρόνο.

Το θέμα της προσβασιμότητας, περιλαμβάνει τον χρόνο που απαιτείται για την πραγματοποίηση του ταξιδιού, τις συνθήκες μεταφοράς κ.α. ενώ οι υπηρεσίες σχετίζονται με την ανάπαυση, την φιλοξενία, το φαγητό και το ποτό που παρέχονται στους επισκέπτες. Ένας τουρίστας, υπολογίζει τα δυνητικά στοιχεία του προορισμού, σε συνδυασμό με την προσδοκία του για την οικοτουριστική εμπειρία και καταλήγει σε μια τιμή την οποία προτίθεται να πληρώσει για να την αποκτήσει.

Στον παρακάτω πίνακα⁹ παρουσιάζεται η καμπύλη ζήτησης DD και η καμπύλη προσφοράς SS. Τόσο η καμπύλη ζήτησης όσο και η καμπύλη προσφοράς, βρίσκονται σε ισορροπία στο σημείο e, όπου οι επισκέπτες είναι διατεθειμένοι να δαπανήσουν τιμή p και ο αριθμός τους είναι q.

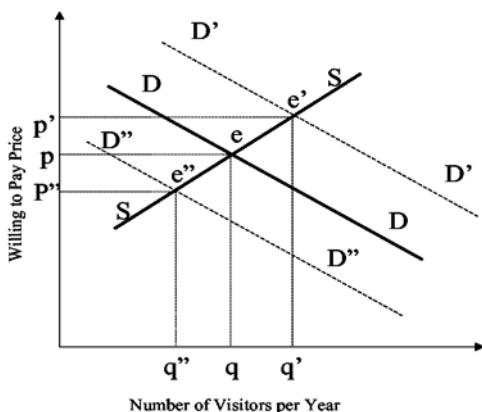
⁸ United States Congress, Office of Technology Assessment (1992), Science and Technology Issue in Coastal Ecotourism – Background Paper. OTA-BP-F-86. Washington DC: Government Printing Office.

⁹ Fong-Lieh OU - Shih A., (2002), "A Framework for Ecotourism and Agritourism Development", Proceedings of IUCN/WCPA-EA-4 Taipei Conference, Taiwan.

Η αύξηση της ζήτησης για τον οικοτουρισμό, επιδρά στην καμπύλη ζήτησης, η οποία μετατοπίζεται προς τα δεξιά ($DD \rightarrow D'D'$). Η αύξηση αυτή, μπορεί να προέλθει από αύξηση του πληθυσμού, ατμοσφαιρική ρύπανση, αύξηση του

ελεύθερου χρόνου, μείωση χρόνου εργασίας αλλά και ενδιαφέρον για την προστασία του περιβάλλοντος κ.α. Η αύξηση στη ζήτηση, σημαίνει ότι οι τουρίστες προτίθενται να πληρώσουν μια υψηλότερη τιμή p' με τον αριθμό των επισκεπτών να έχει αυξηθεί από $q \rightarrow q'$.

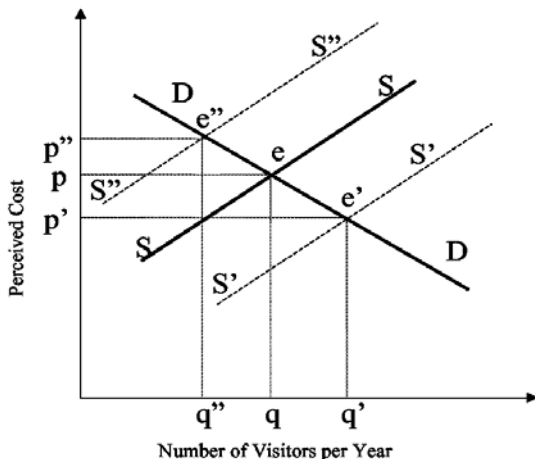
Από την άλλη πλευρά, η καμπύλη ζήτησης, μπορεί να έχει μια μετατόπιση προς τα αριστερά σε περίπτωση μείωσης της ζήτησης. Οι παράγοντες που μπορούν να οδηγήσουν σε αυτό μπορεί να είναι προβλήματα στην οικονομία που ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση των εισοδημάτων, ή και μια μεταστροφή στις προτιμήσεις των τουριστών ενδεχομένως για άλλες

μορφές τουρισμού.

Στο επόμενο σχεδιάγραμμα, απεικονίζεται η μετατόπιση της καμπύλης προσφοράς, η οποία μπορεί να επηρεάσει το κόστος της επίσκεψης αλλά και τον αριθμό των επισκεπτών σε μια περίοδο. Η καμπύλη προσφοράς, μπορεί να μετατοπιστεί προς τα κάτω ($SS \rightarrow S'S'$) αν ο οικοτουριστικός προορισμός, βελτιωθεί σε θέματα ποιότητας περιβάλλοντος και φιλοξενίας. Στους τουρίστες, αυτή η βελτίωση θα αυξήσει το όφελος ή θα μειώσει το κόστος που προτίθενται να πληρώσουν για την επίσκεψη. Ως αποτέλεσμα αυτού, ο αριθμός των επισκεπτών αναμένεται να αυξηθεί από q σε q' με το κόστος να μειώνεται από p σε p' .

Από την άλλη πλευρά, η «υπερβολική» ανάπτυξη, μπορεί να οδηγήσει σε καταστροφή των φυσικών πόρων και να μειώσει έτσι την ευχαρίστηση που αντλούν οι επισκέπτες από την επίσκεψή τους στις περιοχές αυτές. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, η καμπύλη προσφοράς SS , θα μετατοπιστεί προς τα πάνω $S''S''$. Κατά συνέπεια το κόστος θα αυξηθεί από p σε p'' ενώ ο αριθμός των επισκεπτών θα μειωθεί από q σε q'' .

Οι οικονομικές επιπτώσεις του Οικοτουρισμού

Ένας από τους σκοπούς της οικοτουριστικής ανάπτυξης είναι, να αυξήσει τα έσοδα τα οποία και θα δοθούν στις τοπικές κοινωνίες. Τα έσοδα προέρχοντ

αι από τα εισιτήρια και το κόστος για τις υπηρεσίες, τα εστιατόρια τις ταβέρνες, τα μέσα μεταφοράς, τους ξενώνες κ.λ.π. Με άλλα λόγια, τα έσοδα σχετίζονται άμεσα με την τοπική κοινωνία και η οικονομική της βελτίωση, σχετίζεται άμεσα με τον αριθμό των ατόμων που θα την επισκεφθούν. Για τον λόγο αυτό, πρέπει να χρησιμοποιούνται κατάλληλες μέθοδοι οι οποίες θα βοηθήσουν στην προσέλκυση κόσμου, στη διαχείριση των περιοχών αυτών ώστε να προστατεύεται το περιβάλλον και να ενημερώνεται τόσο η τοπική κοινωνία όσο και οι τουρίστες, με κεντρικό πάντα άξονα τη δημιουργία του μέγιστου οφέλους για την τοπική κοινωνία από οικονομική, περιβαλλοντική, πολιτισμική και κοινωνική άποψη.

Η ανάπτυξη του οικοτουρισμού σε μια περιοχή συνεπάγεται τη δημιουργία καταλυμάτων, καταστημάτων, εστιατορίων, υπηρεσιών και άλλων έργων υποδομής. Ωστόσο υπάρχουν παράγοντες που συχνά εμποδίζουν τη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στα διάφορα στάδια ανάπτυξής και έχουν ως αποτέλεσμα οι τόπιοι κάτοικοι να μην αποκομίζουν οφέλη από την όλη διαδικασία.

Οι παράγοντες αυτοί, μπορεί να προκύψουν από τη γεωγραφική θέση της προστατευόμενης περιοχής δηλαδή τη γεινίαση ή μη με αστικά κέντρα καθώς αυτό μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη συγκέντρωση των έργων υποδομής και τη στελέχωση των θέσεων εργασίας με ανθρώπινο δυναμικό που βρίσκεται στα αστικά αυτά κέντρα. Έτσι περιορίζεται η συμμετοχή της αγροτικής κοινωνίας που ζει κοντά στην προστατευόμενη περιοχή (ΠΠ) στην οικονομική δραστηριότητα.

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο είναι αυτό της προσβασιμότητας στην περιοχή καθώς αυτό μπορεί να επηρεάσει το βαθμό τουριστικής ανάπτυξης και συμμετοχής της τοπικής κοινωνίας στα οικονομικά οφέλη που προκύπτουν από αυτή. Ενδέχεται τότε να παρατηρήσουμε μια συγκέντρωση της τουριστικής υποδομής δραστηριότητας σε γειτονικές των ΠΠ περιοχών που βρίσκονται κοντά σε οδικούς, θαλάσσιους εναέριους κόμβους.

Στις κοινωνίες αυτές όπου οι δυνατότητες οικονομικής ανάπτυξης είναι περιορισμένες, ο οικοτουρισμός αποτελεί μία σημαντική πρόσθετη πηγή εισοδήματος. Αν θέλαμε να συνοψίσουμε τα οικονομικά οφέλη που προκύπτουν από τον οικοτουρισμό θα μπορούσαμε να πούμε ότι συμβάλει¹⁰ :

- Στις συναλλαγματικές εισροές αλλοδαπών και στα έσοδα από δαπάνες ντόπιων επισκεπτών,
- Στη διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας, ειδικά σε απομακρυσμένες/αγροτικές περιοχές,
- Στην αύξηση άμεσης και έμμεσης απασχόλησης,
- Στη δημιουργία και αύξηση της ζήτησης για ορισμένα τοπικά αγροτικά προϊόντα (π.χ. οικολογικά/βιολογικά) και σχετικά κέντρα διατροφής,
- Στην παρακίνηση/στήριξη της ανάπτυξης ντόπιων βιοτεχνικών προϊόντων (π.χ. λαϊκής τέχνης) και καταστήματα διάθεσής τους,
- Στην ενθάρρυνση/προώθηση της ανάπτυξης και βελτίωσης τοπικών δικτύων και υπηρεσιών μεταφορών/επικοινωνιών, αλλά και της διαμόρφωσης και υλοποίησης προγραμμάτων περιβαλλοντικής προστασίας,
- Στην μείωση οικονομικών ανισοτήτων,
- Προσφέρει άμεσα οικονομικά οφέλη για την προστασία του περιβάλλοντος: εισροή κεφαλαίων μέσω διαφόρων μηχανισμών (π.χ. φόροι επιχειρήσεων, τέλη εισόδου σε πάρκα, εθελοντικές συνεισφορές κ.λ.π.) για προστασία/διαχείριση και έρευνα/επιμόρφωση.

Επιπλέον σε μια περίοδο που τα ποσοστά ανεργίας είναι πολύ μεγάλα, ο οικοτουρισμός, φαίνεται να προτείνει νέες θέσεις εργασίας, ικανές να κρατήσουν τους ντόπιους στην περιοχή τους και πολλές φορές να προσελκύσουν και το ενδιαφέρον επισκεπτών, προκειμένου να εγκατασταθούν μόνιμα εκεί. Πενήντα θέσεις εργασίας, μπορεί να είναι ελάχιστες σε περιφερειακό επίπεδο, αλλά σε τοπικό επίπεδο έχουν τεράστια σημασία. Πολλοί είναι εκείνοι που ως μέλη ΜΚΟ, μετέβησαν σε απομακρυσμένες περιοχές προκειμένου να εργαστούν και τελικά απέκτησαν οικογένειες και εγκαταστάθηκαν πλέον μόνιμα στις περιοχές αυτές. Τα άτομα αυτά ζουν στις τοπικές κοινωνίες και ξοδεύουν τα εισοδήματά τους στο νέο τόπο εγκατάστασής τους.

Οι νέες θέσεις εργασίας που προκύπτουν από τον οικοτουρισμό, είναι αυτές των ξεναγών, φυλάκων, ερευνητών ή managers, ενώ οι ντόπιοι κάτοικοι, μπορούν να προσληφθούν και ως οδηγοί ταξί, τουριστικοί πράκτορες, και να συμμετέχουν σε

¹⁰ Κομίλης Π., (2001), «Οικοτουρισμός – Η εναλλακτική προοπτική αιφόρου τουριστικής ανάπτυξης», «Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις από την ανάπτυξη του οικοτουρισμού», σελ.48, εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα.

τουριστικές επιχειρήσεις. Υπάρχουν βέβαια και οι έμμεσες μορφές εργασίας που προκύπτουν καθώς με την προσέλκυση κόσμου, χρειάζονται ενδεχομένως περισσότερα λαχανικά για τα εστιατόρια, περισσότερες πρώτες ύλες για τη δημιουργία αναμνηστικών ειδών, περισσότερα καύσιμα για τη μεταφορά των επισκεπτών κ.ο.κ. Εφόσον ο οικοτουρισμός προσελκύει κόσμο, αυτόματα, αυξάνεται η κυκλοφορία του χρήματος στην τοπική αγορά και αυτό δίνει νέα ώθηση στην οικονομία όχι μόνο της περιοχής αλλά και της χώρας.

Βέβαια, πολύ συχνά παρατηρείται το φαινόμενο της αισχροκέρδειας, διότι μερικοί οι οποίοι δεν είναι σωστά ενημερωμένοι και φοβούνται ότι η προσέλκυση κόσμου είναι κάτι εφήμερο για την περιοχή τους, ανεβάζουν ανεξέλεγκτα τις τιμές. Πρέπει όμως να γίνει κατανοητό ότι η ανάπτυξη του οικοτουρισμού απαιτεί μακροχρόνιο σχεδιασμό και προσπάθεια κάτι το οποίο θα γίνει συνείδηση στους ντόπιους κατοίκους, μόνο μέσα από την σωστή ενημέρωση η οποία θα περιλαμβάνει τόσο τις σωστές κινήσεις από την δική τους πλευρά όσο και τα οφέλη που θα αποκομίσουν από αυτές.

Το γεγονός της ταχείας ανάπτυξης του οικοτουρισμού, συνδέεται άμεσα και με τις χρηματοδοτήσεις κυρίως από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία στα πλαίσια της προστασίας του περιβάλλοντος και της ήπιας ανάπτυξης, διαθέτει αρκετά μεγάλα ποσά, προκειμένου αυτό να επιτευχθεί. Και αυτό γίνεται πάντα, με γνώμονα την τοπική ανάπτυξη καθώς οικοτουρισμός σημαίνει τα κέρδη που προκύπτουν από τις δραστηριότητες του τομέα αυτού να διατίθενται στην τοπική κοινωνία και όχι έξω από αυτήν. Για το λόγο άλλωστε αυτό, απαιτείται η συμμετοχή των ντόπιων κατοίκων σε όλα τα στάδια ανάπτυξης.

Ένα ακόμα σημαντικό οικονομικό όφελος, είναι αυτό που δίνει ο μη εποχικός τουρισμός καθώς για δώδεκα μήνες το χρόνο, υπάρχει κίνηση επισκεπτών που αφήνουν τα χρήματά τους στην τοπική κοινωνία. Κυρίως στην Ελλάδα, όπου αναζητούμε την επίλυση του προβλήματος αυτού μέσω των εναλλακτικών μορφών, ο οικοτουρισμός είναι μια ιδανική λύση.

Συμπεράσματα

Τα οφέλη που μπορεί να αποφέρει ο οικοτουρισμός σε οικονομικό επίπεδο, είναι σίγουρα πολύ σημαντικά, ιδιαίτερα για περιοχές, απομακρυσμένες, ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, που όμως δεν είχαν την ευκαιρία έως σήμερα να αναδειχθούν. Προκειμένου να συμβεί όμως κάτι τέτοιο, απαιτείται σωστός σχεδιασμός, ο οποίος θα προκύψει από σωστή ενημέρωση και εκπαίδευση των τοπικών κοινωνιών, χωρίς τη συναίνεση των οποίων, η ανάπτυξη της περιοχής τους δεν θα είναι δυνατή.

Δεδομένου ότι πρόκειται για μια ευκαιρία μοναδική, οι τοπικές αρχές οφείλουν να συνεργαστούν με το κράτος, ώστε να απορροφήσουν όσο το δυνατόν περισσότερα κονδύλια από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και να εκπαιδεύσουν προσωπικό κατάλληλο για τη διαχείριση των προστατευόμενων συνήθως περιοχών, στις οποίες ο οικοτουρισμός προωθείται.

*(Στο παρόν άρθρο, έχουν συμπεριληφθεί αποσπάσματα της διπλωματικής εργασίας με τίτλο «Η Συμβολή του Οικοτουρισμού στην Τοπική Ανάπτυξη. Η περίπτωση της Ελλάδας», η οποία εκπονήθηκε στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος «Βιώσιμη Ανάπτυξη» με κατεύθυνση «Τοπική Ανάπτυξη», του

Τμήματος Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου Αθηνών.)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Boo, E., (1991), «Planning for Ecotourism», Parks 2 (3), p. 4-9.
2. Fennell David, (2001), “Οικοτουρισμός”, “Μαζικός και Εναλλακτικός Τουρισμός: Συγκριτικά Παραδείγματα”, σελ.30, Εκδόσεις Έλλην, Αθήνα.
3. Lienberg K – Furze B. Staff M – Black R., (1997), «Ecotourism in the Asia Pacific Region : Issues and Outlook, Bennigton», VT : The Ecotourism Society.
4. Reingold L, (1993), «Identifying the Elusive Ecotourist Going Green : A Supplement to Tour and Travel News», October 25 : p. 36-37.
5. The Ecotourism Society (1995), TES Fact Sheet Collection, North Bennington.
6. United States Congress, Office of Technology Assessment (1992), Science and Technology Issue in Coastal Ecotourism – Background Paper. OTA-BP-F-86. Washington DC: Government Printing Office.
7. Fong-Lieh OU - Shih A., (2002), “A Framework for Ecotourism and Agritourism Development”, Proceedings of IUCN/WCPA-EA-4 Taipei Conference, Taiwan.
8. Κομίλης Π., (2001), «Οικοτουρισμός – Η εναλλακτική προοπτική αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης», «Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις από την ανάπτυξη του οικοτουρισμού», σελ.48, εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα.
9. Υπουργείο Ανάπτυξης – ΕΟΤ, (2000), «Σχεδιασμός Δράσεων πιλοτικού Χαρακτήρα για την ανάπτυξη του οικολογικού τουρισμού».
10. Wood, M.E. 1993. Ecotourism Guidelines for Nature Tour Operators. North Bennington, VT: Ecotourism Society.16 p.
11. Boyd, S. & Butler, R., (1996), “Seeing the forest through the trees”, in Hurrison, L. & Husbands, W. (eds), Practising Responsible Tourism, John Wiley & Sons.
12. Καραγιάννης Στ. – Έξαρχο Γ. «Τουρισμός – Τουριστική Οικονομία, Ανάπτυξη, Πολιτική», (2006), Εκδόσεις Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας Κρήτης, Ηράκλειο.
13. Κοκκώσης Χ. – Τσάρτας Π., (2001), «Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον», «Πολιτικές για τον Τουρισμό και το Περιβάλλον – Αρχές για τη βιώσιμη ανάπτυξη του Τουρισμού», σελ. 183, εκδόσεις Κριτική.
14. Έξαρχος Γ. – Καραγιάννης Στ. (2004), «Αγροτουρισμός», Εκδόσεις Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας Κρήτης, Ηράκλειο.
15. Σβορώνου Ε., (2003), «Μέθοδοι Διαχείρισης του Οικοτουρισμού και του Τουρισμού σε Προστατευόμενες Περιοχές», Αθήνα, (η έκδοση χρηματοδοτήθηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ και συγκεκριμένα από το Ε.Τ.Ε.Ρ.Π.Σ.)
16. Clawson, M. και Knetsch, J.L.(1966), Economics of Outdoor Recreation, Baltimore : Johns Hopkins University Press.
17. Mathieson, A. και Wall, G. (1982), Tourism : Economic, Physical and Social Impacts, London, Longman.
18. Pimentel, D., Herdendorf, M., Eisenfeld, S., Olander, L., Car-roquino, M., Corson, C., McDade, J., Chung, Y., Cannon,W., Roberts, J., Bluman L. and Gregg, J., (1994) «Achieving a secure energy fu-ture: environmental and economic issues», Ecological Economics, Vol. 9, pp. 201-219.

19. <http://www.un.org/esa/agenda21/natlinfo/countr/greece/eco.htm>,
"Economic Aspects of Sustainable Development in Greece".
20. Lindberg K., (1996), "The Economic Impacts of Ecotourism",
<http://www.ee.ecotourism/kreg.htm>

ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ

Το **ΔΡ.Α.Τ.Τ.Ε.** (Δράση για την Ανάπτυξη του Τουρισμού και της Τουριστικής Εκπαίδευσης) είναι ένα **μη κερδοσκοπικό Σωματείο** με έδρα την Αθήνα. Δημιουργήθηκε από στελέχη τουριστικών επιχειρήσεων και καθηγητές της τριτοβάθμιας τουριστικής εκπαίδευσης με τους παρακάτω αναφερόμενους σκοπούς:

- Ανάλυση δραστηριοτήτων με στόχο τη βελτίωση της τουριστικής και ξενοδοχειακής εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα στην Ελλάδα.
- Ανάλυση δραστηριοτήτων για την ανάπτυξη του τουρισμού στην Ελλάδα.
- Ανάλυση δραστηριοτήτων για την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού.
- Ανάλυση δραστηριοτήτων με στόχο την εφαρμογή επιστημονικής διοίκησης στις ξενοδοχειακές και τουριστικές επιχειρήσεις.
- Διενέργεια ερευνών, μελετών και δημοσιεύσεων για την επιστημονική προσέγγιση του ξενοδοχειακού και του τουριστικού προϊόντος.
- Έκδοση περιοδικών και βιβλίων που αφορούν την επιστημονική ανάλυση του τουριστικού φαινομένου και των λειτουργιών των τουριστικών επιχειρήσεων.
- Οργάνωση μεταπτυχιακών προγραμμάτων στον τουρισμό σε συνεργασία με ιδρύματα του εσωτερικού και εξωτερικού.
- Γνωμοδότηση επί θεμάτων τουρισμού, επιχειρήσεων τουρισμού, ξενοδοχειακής και τουριστικής εκπαίδευσης.
- Ενίσχυση με υποτροφίες της εκπαίδευσης στις επιστήμες του τουρισμού

ΜΕΛΗ

Το ΔΡΑΤΤΕ σήμερα αριθμεί περί τα 700 μέλη.

Τα **τακτικά μέλη** του ΔΡ.Α.Τ.Τ.Ε. είναι απόφοιτοι τουριστικών σχολών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ταυτόχρονα στελέχη της τουριστικής βιομηχανίας ή εκπαιδευτικοί της τουριστικής εκπαίδευσης ή το κύριο επάγγελμά τους συνδέεται άμεσα με τον τουριστικό κλάδο. Ως συνδρομητές εγγράφονται επίσης **τουριστικοί οργανισμοί και τουριστικές επιχειρήσεις.**

Ως **δόκιμα μέλη** εγγράφονται μετα-λυκειακοί σπουδαστές τουριστικής εκπαίδευσης. Τα δόκιμα μέλη καταβάλουν **συμβολική συνδρομή**, δεν έχουν δικαίωμα ψήφου, αλλά έχουν δικαίωμα να ενημερώνονται και να εξυπηρετούνται από τις δράσεις του σωματείου.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΤΤΕ

Στα πλαίσια του ΔΡΑΤΤΕ λειτουργεί το **Ινστιτούτο Τουριστικών Μελετών και Ερευνών** (Ι.Τ.Μ.Ε.), που ιδρύθηκε με προορισμό να υπηρετήσει τους επιστημονικούς σκοπούς του Σωματείου. Το Ινστιτούτο διενεργεί έρευνες και μελέτες, επιλαμβάνεται δραστηριοτήτων επιμόρφωσης σε θέματα τουρισμού και τουριστικών επιχειρήσεων, τόσο αυτοδύναμα όσο και σε συνεργασία με ιδρύματα, φορείς και επιχειρήσεις του εσωτερικού ή του εξωτερικού, καθώς επίσης επιμελείται την οργάνωση συνεδρίων και ημερίδων. Το Ι.Τ.Μ.Ε. είναι επίσης αρμόδιο για θέματα υποτροφιών σε όλα τα επίπεδα σπουδών. Τα κριτήρια επιλογής των υποτρόφων τίθενται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του ΔΡ.Α.Τ.Τ.Ε.

Στα πλαίσια του Σωματείου λειτουργεί επίσης το **Ινστιτούτο Αξιολόγησης Ποιότητας Τουριστικών Δραστηριοτήτων** (Ι.Α.Π.Τ.Δ.) το οποίο ειδικεύεται σε Συστήματα Διασφάλισης Ποιότητας των επιχειρήσεων του κλάδου. Το Ι.Α.Π.Τ.Δ. έχει διαμορφώσει ένα πρότυπο εφαρμογής του ISO 9001:2000 που εξειδικεύεται στις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και έχει εκπαιδεύσει σε συνεργασία με την TÜV SÜDDEUCLAND είκοσι έμπειρους διευθυντές ξενοδοχείων στην εφαρμογή του προτύπου αυτού.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Το ΔΡ.Α.Τ.Τ.Ε. αναπτύσσει πλήθος δραστηριοτήτων για την επίτευξη των σκοπών του. Αναλυτικότερα:

- Λειτουργεί **γραφείο διασύνδεσης** εργοδοτών και υπαλλήλων τουρισμού
- Λειτουργεί **βιβλιοθήκη** τουριστικών βιβλίων και περιοδικών, στην έδρα του Σωματείου
- Υλοποιεί προγράμματα **εκπαίδευσης** των μελών του σε θέματα **λογισμικού τουριστικών επιχειρήσεων** και σε θέματα **καριέρας**
- Διαθέτει ειδικευμένους συμβούλους σε θέματα **μεταπτυχιακών τουριστικών σπουδών**
- Καλύπτει την **εκπαίδευση στις θέσεις εργασίας** απασχολούμενων σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις.
- Οργανώνει και υλοποιεί, αποστολές **συμβουλευτικών ομάδων ξενοδοχειακών επιχειρήσεων**, με στόχο την άμεση βελτίωση της ποιότητας του προϊόντος, των μεθόδων λειτουργίας των τμημάτων, τη μείωση του κόστους και τον προσανατολισμό των πωλήσεων.
- Αναλαμβάνει διενέργεια **ερευνών** και **μελετών** αναφορικά με την ανάπτυξη τουριστικών επιχειρήσεων ή τουριστικών περιοχών.
- Στηρίζει τις τουριστικές επιχειρήσεις σε θέματα **σύγχρονης τεχνολογίας**, όπως η **μηχανοργάνωση** και η **προβολή και προώθηση** μέσω διαδικτύου.

- Λειτουργεί **επιστημονικές ομάδες** οι οποίες ερευνούν την ισχύουσα κατάσταση σε σχέση με την τουριστική εκπαίδευση και την τουριστική πολιτική και συντάσσουν προτάσεις προς τους αρμόδιους φορείς.
- **Λειτουργεί καθημερινά γραφείο ενημέρωσης και υποστήριξης** στην Αθήνα, στην οδό Ζωοδόχου Πηγής 2, ώρες 18:00 έως 20:00.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Μπορεί κανείς να επισκεφτεί το ΔΡ.Α.Τ.Τ.Ε. στην διεύθυνση **Ζωοδόχου Πηγής 2, Αθήνα 10681** ή να τηλεφωνήσει στον αριθμό **210 3806877** από Δευτέρα έως και Παρασκευή, ώρες 18:00 έως 20:00. Επίσης κάποιος μπορεί να επικοινωνήσει με φαξ στο **210 3806302** ή να επισκεφθεί τις ιστοσελίδες μας στη διεύθυνση **www.dratte.gr** και να αποστείλει e-mail στη διεύθυνση **info@dratte.gr**